

Vuollerimgruppen vill återskapa en levande älv nedanför Letsi kraftverksdamm.

– Tio kubikmeter per sekund vill vi ha, säger Roland Boman, Kurt Lundström, Nils-Göran Sundgren, Nils-Olof Lindfors och Birgit Hagsten.

Fiskerätten i Lilla Lule älv – rena öknen

”Vi vill ha tillbaka tio kubikmeter vatten”

Vattenfall lovade att fiskerättsägarna skulle få behålla sin fiskerätt när bolaget köpte marken inför bygget av Letsi kraftverk och kraftverksdamm. Men Lilla Luleälven vid Vuollerim blev i själva verket en stenöken, en torrfåra utan en droppe vatten.

– Men vi har fortfarande kvar fiskerätten.

En grupp fiskevattenägare och andra Vuollerimbör driver kravet på att nu, efter över 50 år, på nytt få vattnet att rinna i de nedersta 17 kilometrerna av älven.

– Tio kubikmeter per sekund skulle skapa en livskraftig öringstam och underlag för fisketurism, säger Kurt Lundström. Men nu befärar vi att hela Lule älv offras i avvägningen mellan elproduktion och miljöanpassningar.

Byborna i Padjerim och Vuollerim äger fiskerätten i nedersta delen av Lilla Luleälven. Från kraftverks-

dammen i Letsi är det 17 kilometer ner till sammanflödet med Stora Luleälven strax utanför Vuollerim.

Birgit Hagsten är byälderman i Padjerim och reser hem till släktgården så ofta hon kan. Hon är en av de många som flyttade till storstaden för att studera när vattenkraften var utbyggd och arbetstillfällena försvann.

– 1947 åkte uppköpare från Kungliga Statliga Vattenfallsty-

relsen runt och förhandlade om markköp med våra föräldrar.

Marken, vattenrätten och fallrätten behövdes för att ett kraftverksbygge skulle kunna fullföljas. Däremot kunde byarna generöst få behålla fiskerätten och med löfte om arbete ”i evig tid” och en blomstrande

Största elproducenten

Luleälven är det vattendrag som producerar mest el i Sverige. 15 kraftverk producerar över 15 TWh per år, nära en fjärdedel av landets vattenkraftsproduktion. 10 av de 15 kraftverken ligger i Jokkmokks kommun. Äldst är Porjus som byggdes och togs i drift 1914 men i övrigt är kraftverken

byggda mellan 1951 och 1987, och prövade enligt 1918 års vattenlag och före Miljöbalken och EU:s vattendirektiv.

– Att man slapp ta hänsyn till miljön när kraftverken byggdes ska inte innebära att ägarna får slippa ansvar för all framtid, säger Kurt Lundström i Vuollerimgruppen.

bygd fick Vattenfall så småningom samtliga ägare att skriva på avtalet. Högsta köpeskillingen som betalades ut var 11 000 kronor.

Fiskerätten skäl

– Fiskerätten var nog ett viktigt skäl till att i vårt fall var far skrev på, säger Kurt Lundström i Vuollerims by. Han är en av initiativtagarna till den ideella föreningen Vuollerimgruppen.

15 år efter det att Vattenfall köpt marken och vattenrätten, i början av 1960-talet, byggdes Letsi kraftverksdam och tunnarna där allt vatten sedan dess leds till de tre turbinerna som ligger insprängda i berget flera kilometer från dammen. Vattnet flödar sedan vidare ut i Stora Luleälven på andra sidan berget. Inget miniflöde släpps förbi dammen ner i den 17 kilometer långa nedersta delen av Lilla Luleälven.

Birgit Hagsten minns att hennes pappa kände sig lurad då utbyggnaden började och fisket torskavann.

– Sa var det med vardet på den fiskerätten.

Främsta laxälven

Roland Boman representerar Jokkmokks kommun i Vuollerimgruppen. Som barn lärde han sig fiska vid stränderna av den då outbyggda delen av älven.

– Före vattenkraftens tid var

Sammanflödet mellan Stora och Lilla Lule älvar är idag en stillastående vattenyta.

Lule älv landets främsta laxälv och just här runt sammanflödet mellan Lilla och Stora älven fanns de allra främsta lek- och produktionsområdena. Här hade det varit ett eldorado för fisket om vi sluppit vattenkraften.

– Nu är det dags för återbetalning, säger Nils-Olof Lindfors, ordförande i LRF Norrbotten

och riksdagskandidat inför valet i höstas. Jag föresprakar den kanadensiska modellen där kraftbolagen betalar en skatt på installerad effekt och där pengarna på olika sätt återförs och fördelas till bygder där vattenkraften finns.

Bred sammansättning

Vuollerimgruppen har alltså en bred sammansättning, och består inte bara av fiskerättsägare.

– Vårt konkreta krav är att det ska få rinna ett ständigt flöde på tio kubikmeter per sekund i torrfåran, säger Kurt Lundström, att man släpper den vattenmängden förbi dammen i Letsi och att det ska betraktas som en retroaktiv ersättning för allt vi förlorat sedan vattenkraften byggdes ut.

Orjan Kraft, fotograf och flug-

fiskare förklarar vad vattenflödet skulle betyda.

– Nedströms sammanflödet mellan Lilla och Stora Luleälven ligger Pors kraftverksdam och drygt tre mil uppströms ligger Messaure. I Porsmagasinet och i mindre tillflöden lever spillrorna av en storväxt öringstam. Öringarna kan bli betydligt över tio kilo och de har funnits kvar, lyckats reproducera sig och överlevt under alla år. Med ett vattenflöde från Letsi skulle öringens lek- och uppväxtområden mångfaldigas. Vi kan få ett fiskbart bestånd som skulle kunna bli berömt och vi skulle kunna utveckla unika produkter för fisketurismen.

Det är en stor vision och en målbild för Vuollerimgruppen.

– För mig är vattenflödet i sig

Energimål mot miljömål

Vattenkraften ska ta större hänsyn till miljön. Den statliga Vattenverksamhetsutredningen (SOU 2013:69) lämnade förslag på nyprövning av all vattenkraft med hänsyn till Miljöbalken och till EU:s ramdirektiv för vatten. De flesta svenska vattenkraftverk är prövade enligt 1918 års vattenlag, drivs med ännu äldre tillstånd eller genom urminnes hävd.

Det gav Vuollerimgruppen råg i ryggen. Nu ska alla gamla vattendomar upp i ljuset och nya krav ska miljöanpassa vattenkraften.

I somras kom sedan en "Strategi för åtgärder i vattenkraften" som gemensamt tagits fram av Energimyndigheten och Havs och Vattenmyndigheten. Strategin innebär att landets vattendrag har delats upp ge-

nom en kompromiss mellan energimål och miljökvalitetsmål.

De största utbyggda älvarna är högt prioriterade för energiproduktionen och effektbalansen i de nordeuropeiska elnäten. 208 av Sveriges 2 100 vattenkraftverk svarar för 94 procent av hela produktionen. Minskningar av effekten och anpassningar till miljön i de stora älvarna är därför knappast aktuella.

Strategin har också satt ett tak för hur stora miljöanpassningar som får göras i den svenska vattenkraften. Högst 1,5 TWh eller 2,3 procent av den nuvarande kapaciteteten får tas i anspråk för att uppfylla miljömålen.

– Strategin är ett nederlag för naturvärden, säger Kurt Lundström i Vuollerimgruppen.

KEDJEÅSENS FISK AB

Fiskfoder • Luftare • Nätkassar m m

Christian Höllgård

Kärne 153, 691 91 Karlskoga

Tel 0586-180 59, mobil 070-37 27 000, fax 0586-180 66

www.kfisk.se

– Här fanns ett av de bästa lekområdena för Luleälvens laxar, säger Örjan Kraft. I porsimagasinet lever en storväxt öring som vi skulle kunna få upp hit om vi fick ett miniflöde i älvsfåran.

ett sjalvandamal som skulle öka livskvaliteten, säger Birgit Hagsten. Jag saknar bruset från forsen där vattnet nu damts upp till ett magasin och där var gamla batplats ligger dräkt under vatten.

Vuollerimgruppen har anordnat möten och uppvaktat politiker. Flera riksdagsmän har varit på plats. Många har aldrig sett en torrfåra.

Inget konkret

– Vi får många uppmuntrande ord och vaga loften, men än har det inte hänt något konkret, säger Kurt Lundström.

– Det minsta man kan begära är att det görs en förstudie av vad ett miniflöde skulle betyda både för alven och för kraftproduktionen. Hur mycket av kraftförlusterna kan man till exempel återvinna om "vart" spillvatten får passera genom ett flodeskraftverk vid dammen? Och vad skulle ett vattenflöde betyda för den biologiska mångfalden och vad skulle ett utvecklat öringfiske betyda i arbetstillfällen?

Det finns intresse från Umeå universitet att genomföra en sådan förstudie, men hittills har det inte funnits pengar.

Enklare Fiskekort via Internet och SMS

iFiske är en tjänst för digitala fiskekort som säljs på Internet eller via SMS. Tack vare vårt samarbete med Sveriges fiskevattenägareförbund kan vi ge alla medlemmar ett mycket värdefullt erbjudande med 10% rabatt på våra tjänster. Vi har hanterat digitala fiskekort sedan 2001 och har idag Sveriges mest beprövade system med över 250 anslutna fiskevårdsföreningar, stora som små...

- Sveriges marknadsledande tjänst
- Inga anslutnings- eller årsavgifter
- Alltid öppet, alla dagar, året runt
- Ingen kontanthantering
- Enkelt för er, ingen teknisk kunskap behövs
- Försäljning via Internet, SMS och över disk
- Fångstrapportering och statistik ingår alltid
- Kundvårdsfunktioner (Utskick till kunder)
- Full insyn över försäljningen
- Appar för Android, iPhone och mobil web

iFiske rekommenderas av
Sveriges Fiskevattenägareförbund

iFiske
Enklare Fiskekort!

Anslut er utan kostnad! Kontakta oss på:

www.iFiske.se info@iFiske.se 013-73330

www.facebook.com/fiskekort